

EUROOPA PARLAMENT

2009–2014

Istungidokument

2.2.2010

B7-0068/2010

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

nõukogu ja komisjoni avalduste alusel

vastavalt kodukorra artikli 110 lõikele 2

Türgi 2009. aasta eduaruanne

Ria Oomen-Ruijten
väliskomisjoni nimel

RE\803628ET.doc

PE439.920v01-00

ET

Ühinenud mitmekesisuses

ET

Euroopa Parlamendi resolutsioon Türgi 2009. aasta eduaruande kohta

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni 2009. aasta eduaruannet Türgi kohta (SEK(2009)1334);
  - võttes arvesse oma 27. septembri 2006. aasta resolutsiooni Türgi edusammude kohta ühinemise suunas¹, 24. oktoobri 2007. aasta resolutsiooni ELi ja Türgi vaheliste suhete kohta², 21. mai 2008. aasta resolutsiooni Türgi 2007. aasta eduaruande kohta³ ja 12. märtsi 2009. aasta resolutsiooni Türgi 2008. aasta eduaruande kohta⁴;
  - võttes arvesse Türgiga peetavate läbirääkimiste raamistikku, mis võeti vastu 3. oktoobril 2005. aastal;
  - võttes arvesse nõukogu 18. veebruari 2008. aasta otsust 2008/157/EÜ, millega sätestatakse Türgi Vabariigiga loodud ühinemispartnerluse põhimõtted, prioriteedid ja tingimused („ühinemispartnerlus”)⁵, ning nõukogu varasemaid, 2001., 2003. ja 2006. aasta otsuseid ühinemispartnerluse kohta;
  - võttes arvesse kodukorra artikli 110 lõiget 2,
- A. arvestades, et ühinemisläbirääkimisi Türgiga alustati 3. oktoobril 2005. aastal pärast seda, kui nõukogu oli läbirääkimiste raamistiku heaks kiitnud, ning arvestades, et nende läbirääkimiste alustamisega käivitati pikaajaline protsess, mille tulemusi ei saa ette ennustada;
- B. arvestades, et Türgi on kohustunud teostama reforme, arendama heanaaberlikke suhteid ning viima end järk-järgult vastavusse ELi nõuetega, ning arvestades, et neid pingutusi tuleks käsitada Türgi enda võimalusena ennast moderniseerida;
- C. arvestades, et kooskõlas Euroopa Ülemkogu 2006. aasta detsembri kohtumise järeldustega jääb ELiga kui ühistel väärtustel põhineva ühendusega liitumise aluseks endiselt täielik vastavus kõigile Kopenhaageni kriteeriumidele ja ELi integratsioonivõime;
- D. arvestades, et komisjoni järelduse kohaselt oli 2009. aastal konkreetseid edusamme poliitiliste reformide vallas napilt;
- E. arvestades, et Türgi ei ole siiani, juba neljandat aastat järjest, rakendanud EÜ ja Türgi assotsiatsioonilepingu ning selle lisaprotokolli sätteid;
- F. arvestades, et Türgi 2009. aasta eduaruandes on komisjon esile toonud ja täpsustanud neid

¹ ELT C 306 E, 15.12.2006, lk 284.

² ELT C 263 E, 16.10.2008, lk 452.

³ ELT C 279 E, 19.11.2009, lk 57.

⁴ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2009)0134.

⁵ ELT L 51, 26.2.2008, lk 4.

küsimusi, mida Euroopa Parlament rõhutas oma eelmises resolutsioonis Türgi edusammude kohta,

1. väljendab heameelt laiapõhjalise avaliku arutelu üle mitmetel tavapäraselt tundlikel teemadel, nagu kohtute roll, kurdi päritolu kodanike õigused, aleviitide kogukonna õigused, sõjaväe roll ning Türgi suhted oma naabritega; avaldab Türgi valitsusele tunnustust konstruktiivse suhtumise ning ülalmainitud arutelu algatamise eest;
2. väljendab taas muret Türgi ühiskonna ja erakondade jätkuva polariseerumise pärast ning nõuab tungivalt, et valitsus ja parlamendierakonnad saavutaksid kohase tasakaalu poliitilise konkurentsi ja pragmaatilise koostöö vahel, mis aitaks kaasa Türgi ühiskonna lepitamisele ja võimaldaks teostada tähtsaid reforme, eeskätt põhiseaduse reformi;
3. märgib, et konkreetsete reformide läbiviimisel saavutati 2009. aastal vähe edu, ja kutsub valitsust üles teisendama poliitilisi algatusi konkreetseteks õigusnormide muudatusteks ja neid muudatusi seejärel ka rakendama;
4. peab kahetsusväärseks, et kuigi Koppenhaageni poliitilistele kriteeriumidele vastavad õigusnormid on olemas, ei rakendata neid ikka veel piisavas ulatuses; nõuab eelkõige, et valitsus tõhustaks selliste õigusnormide rakendamist, millega on sätestatud naiste õigused, mittediskrimineerimine, sõna- ja usuvabadus, nulltolerants piinamise suhtes ja korruptsioonivastane võitlus;
5. kutsub Türgit üles jätkama ja tõhustama jõupingutusi, et täita täielikult Koppenhaageni kriteeriumid ning konsolideerida Türgi ühiskond vajalike reformide toetuseks, lähtudes kõikide inimeste võrdsusest – sõltumata soost, rassilisest või etnilisest päritolust, usutunnistusest või veendumustest, puudest, vanusest või seksuaalsest sättumusest;

Koppenhaageni poliitiliste kriteeriumide täitmine

Demokraatia ja õigusriigi põhimõtted

6. juhib taas tähelepanu sellele, et ülimalt tähtis on põhjalikult ja sisuliselt reformida põhiseadust, nii et Türgi riigis ja ühiskonnas seataks keskele kohale inimõiguste ja põhivabaduste kaitse; innustab Türgi valitsust jätkama tööd nimetatud reformiga ning nõuab, et kõik erakonnad teeksid koostööd ning sellesse kaasataks ka kodanikuühiskond ja kõik vähemused;
7. kordab oma varasemates, 2006. ja 2007. aasta resolutsioonides väljendatud nõuet, et valimissüsteemi tuleb reformida, alandades kümne protsendi künnist, millega tagatakse parteide pluralism – eriti selleks, et võimaldada hiljuti asutatud erakondadele juurdepääsu poliitilisele protsessile – ning poliitiliste jõudude ja vähemuste laiem esindatus Suures Rahvuskogus;
8. peab ülimalt kahetsusväärseks põhiseaduskohtu otsust lõpetada Demokraatliku Ühiskonna Partei (DTP) tegevus ja keelustada mitmete selle demokraatlikult valitud esindajate poliitiline tegevus; peab kahetsusväärseks ka DTP liikmete hiljutisi vahistamisi; mõistab taas hukka vägivalla ja terrorismi ning kutsub kõiki poliitilisi jõudusid üles taotlema lepitust rahumeelsete vahenditega ja konsolideerima Türgi ühiskonda kõigi kodanike

võrdõiguslikkuse alusel; rõhutab, et kurdi elanikkonna poliitilistele esindajatele tuleb anda võimalus täiel määral selles protsessis osaleda; juhib tähelepanu Euroopa Nõukogu Veneetsia komisjoni 2009. aasta märtsis esitatud arvamusele, mille järeldus on, et erakondade tegevuse lõpetamist reguleerivad Türgi õigusaktid ei ole kooskõlas Euroopa inimõiguste konventsiooniga, ning nõuab, et valitsus esitaks vajalike reformide läbiviimiseks ettepanekud, milles oleks järgitud Euroopa standardeid;

9. on arvamusel, et kohtusüsteemi põhjalik ja kiire reformimine on olulise tähtsusega, saavutamaks edu Türgi moderniseerimisel; väljendab heameelt selle üle, et valitsus on heaks kiitnud kohtusüsteemi reformimise strateegia, ning võtab rahuloluga teadmiseks, et see töötati välja laialdaste konsultatsioonide põhjal; innustab valitsust strateegiat viivitamatult ellu viima ning pöörama eelkõige tähelepanu süsteemsetele meetmetele, et suurendada kohtumõistmise erapooletust ja professionaalsust ning vastavust Euroopa inimõiguste konventsiooni nõuetele; kutsub sellega seoses Türgi valitsust üles avaldama prokuröridele juhendid nende seaduste kohta, mida sageli kasutatakse sõnavabaduse piiramiseks; julgustab valitsust ümber korraldama ka kohtunike ja prokuröride kõrget nõukogu, et oleks tagatud selle esinduslikkus, objektiivsus, erapooletus ja läbipaistvus;
10. peab põhiseaduskohtu otsust tühistada sõjaväekohtute jurisdiktsiooni piiravad õigusnormid ülimalt kahetsusväärseks tagasilöögiks Türgi reformipüüetele ning kutsub Türgi Suurt Rahvuskogu üles saavutama konsensust põhiseaduse reformi toetuseks; on mures sõjaväe jätkuva osalemise pärast Türgi sise- ja välispoliitikas ning kordab, et demokraatlikus ühiskonnas peab sõjavägi täielikult alluma tsiviiljärelevalvele; kutsub eelkõige Türgi Suurt Rahvuskogu üles tugevdama järelevalvet sõjaväe eelarve ja kulude üle ning osalema julgeoleku- ja kaitsepoliitika väljatöötamises;
11. väljendab muret kuritegeliku võrgustiku Ergenekon väidetava ulatuse üle; nõuab tungivalt, et valitsus ja kohtud tagaksid kõigi kohtumenetluste täieliku vastavuse seadusjärgsele menetluse korrale ning et järgitaks kõikide kostjate õigusi; nõustub komisjoni hinnanguga, et Türgi peab selles asjas nägema võimalust tugevdada usaldust oma demokraatlike institutsioonide nõuetekohase toimimise ja õigusriigi põhimõtete vastu; nõuab tungivalt, et Türgi valitsus ei lubaks kasutada kohtumenetlusi ettekäändena kriitilistele ajakirjanikele, haritlastele ja opositsioonipoliitikutele põhjendamatu surve avaldamiseks;
12. väljendab kahetsust selle üle, et ombudsmani ametikoha loomine ei ole edenenud; nõuab tungivalt, et valitsus valmistaks ette vajalikud õigusaktid, millega luua mõjus ja sõltumatu kaebuste esitamise mehhanism ja sellega seotud süsteem inimõiguste väidetavate rikkumiste selgitamiseks, ning et kõik parlamendierakonnad toetaksid neid õigusakte;

Inimõigused ning vähemuste austamine ja kaitse

13. väljendab heameelt Türgi valitsuse algatuse üle, mille eesmärk on Türgi kodanikke liita ning anda kõikidele kodanikele võimalus kasutada võrdseid õigusi – sõltumata soost, rassilisest või etnilisest päritolust, usutunnistusest või veendumustest, puudest, vanusest või seksuaalsest sättumusest – ning võimalus etendada Türgi ühiskonnas aktiivset rolli; on teadlik, et see on ajalooline arutelu, kuid nõuab tungivalt, et valitsus viiks oma poliitilised algatused ellu konkreetsete reformidena, ning kutsub kõiki erakondi ja asjaosalisi seda protsessi toetama ning samal ajal püüdma ületada vastastikku tundlikke probleeme;

sellega seoses väljendab heameelt kava üle, mille Türgi valitsus esitas Suurele Rahvuskogule 13. novembril 2009, ning kannustab rahvuskogu seda rakendama, et tagada vabadused kõikidele kodanikele;

14. väljendab heameelt selle üle, et on vastu võetud õigusaktid, millega kõrvaldatakse kõik piirangud kurdikeelsete saadete edastamisele era- ja riigikanalites kohalikul ja riiklikul tasandil, samuti õigusaktid kurdi keele kasutamise kohta vanglates; nõuab tungivalt, et valitsus võtaks lisameetmeid, et tagada reaalsed võimalused kurdi keele õppeks riigi- ja erakoolides ning kurdi keele kasutamise võimaldamiseks poliitilises elus ja avalikele teenustele juurdepääsul; kutsub valitsust üles hoolitsema selle eest, et terrorismivastaseid seadusi ei kuritarvitataks põhivabaduste, eriti sõnavabaduse piiramiseks, ning kaotama Kagu-Türgis külavaldurite süsteemi;
15. toetab Türgi Suure Rahvuskogu kavatsust võtta kiiresti vastu terrorismivastase seaduse muudatused, et kõrvaldada seadusest sätted, mis lubavad 15- kuni 18-aastaste laste üle kohut mõista kui täiskasvanute üle;
16. innustab Türgi valitsust suurendama jõupingutusi sotsiaalsete ja majanduslike puuduste ületamiseks riigi kaguosas; kordab oma üleskutset komisjonile: esitada uuring Kagu-Anatoolia projekti (GAP) tagajärgede kohta; Kutsub Türgi ametivõime üles säilitama selles seoses olulist kultuuri- ja keskkonnapärandit, eeskätt Hasankeyfi ja Alliano'i arheoloogiamälestisi; on mures tuhandete inimeste ümberasustamise pärast seoses tammide ehitamisega; nõuab tungivalt, et valitsus peataks töö Ilisu tammi ehitusel kuni komisjoni ülalmainitud uuringu esitamiseni;
17. nõuab tungivalt, et Türgi Suur Rahvuskogu tagaks igasugust diskrimineerimist välistades parlamendi kõikidele liikmetele parlamentaarse puutumatus, mis sisaldaks õigust väljendada poliitilisi seisukohti;
18. mõistab hukka Kurdistanis Töölispartei (PKK) ja teiste terrorirühmituste jätkuvad vägivallatused Türgi pinnal ning nõuab tungivalt, et PKK vastusena Türgi valitsuse poliitilisele algatusele relvad maha paneks ning vägivalla lõpetaks;
19. rõhutab usuvabaduse kui universaalse põhiväärtuse tähtsust ning kutsub Türgit üles tagama see kõigile inimestele; väljendab rahulolu selle üle, et Türgi valitsus on alustanud dialoogi usukogukondadega, sealhulgas aleviitidega, ning innustab ametivõime tõhustama religioonidevahelist dialoogi, et panna alus korrapärasele ja konstruktiivsele suhtlusele; kordab aga veel kord, et positiivsetele sammudele ja žestidele peab järgnema õigusraamistiku sisuline reformimine, mis peab võimaldama nimetatud usukogukondadel toimida põhjendamatute piiranguteta, kooskõlas Euroopa inimõiguste konventsiooni ja Euroopa Inimõiguste Kohtu pretsedendiõigusega; rõhutab, et esmajoones on vaja kõikidele usukogukondadele anda juriidilise isiku staatus;
20. väljendab rahulolu sihtasutuste seaduse rakendamise üle; peab aga kahetsusväärseks, et usukogukondadel on endiselt varalisi probleeme, mida eespool nimetatud seadus ei reguleeri, nagu konfiskeeritud ja kolmandatele osapooltele edasimüüdud vara küsimus või enne uue seaduse vastuvõtmist ühinenud sihtasutuste vara küsimus; nõuab tungivalt, et Türgi valitsus tegeleks selle probleemiga viivitamatult;

21. väljendab taas oma muret nende takistuste pärast, millega seisab silmitsi oikumeeniline patriarhaat seoses oma õigusliku seisundi, vaimulike koolitamise ning oikumeenilise patriarhi valimisega; kordab nõudmist taasavada viivitamatult kreeka õigeusu Halki seminar ja võtta meetmeid, mis lubaksid hakata avalikult kasutama oikumeenilise patriarhi vaimulikutiitlit, ning üldisemalt luua sellised tingimused, mis võimaldaksid Türgi kristlikel kogukondadel takistusteta vaimulikke koolitada;
22. väljendab kahetsust selle üle, et endiselt valitseb ebakindlus seoses palvemajade (Cem-majade) kui aleviitide pühakodade tunnustamisega ning seoses kohustusliku usuõpetusega koolides; palub Türgi valitsusel järjekindla tegevuse abil olukord lahendada;
23. on mures raskuste pärast, mis on assüürlastel seoses omandiõigustega; eelkõige juhib murelikult tähelepanu kohtuasjadele, mis on seotud Püha Gabrieli assüüria õigeusu kloostri varade sundvõõrandamisega;
24. mõistab hukka asjaolu, et Türgi valitsusel on endiselt reservatsioone seoses rahvusvahelises õiguses sätestatud vähemuste õigustega ning et valitsus ei ole siiani allkirjastanud asjassepuutuvaid Euroopa Nõukogu konventsioone ega ole alustanud dialoogi Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) rahvusvähemuste ülemvolinikuga; nõuab tungivalt, et valitsus järgiks oma poliitikas täielikult rahvusvahelisi standardeid ja Euroopa inimõiguste konventsiooni ning kutsub kõiki parlamendierakondi seda sammu toetama; märgib seoses sellega ära vähemusrahvuste koolide haldusprobleemid ja iganenud dubleeritud eesistumissüsteemi; lisaks nõuab tungivalt, et valitsus edendaks aktiivselt sellist õhkkonda, milles austatakse täielikult vähemusi, ning tagaks, et vaenulikkuse ja vägivallajuhtumid jõuaksid kohtusse;
25. väljendab kahetsust selle üle, et alates Türgi 2008. aasta eduaruandest ei ole toimunud positiivseid arenguid seoses Gökçeada (Imvros) ja Bozcaada (Tenedos) saarte kreeka elanikkonnaga, kellel on endiselt probleeme omandiõiguse ja haridusega; nõuab seetõttu tungivalt, et Türgi valitsus otsiks lahendusi, kuidas säilitada nendel saartel kaks kultuuri, kooskõlas Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee 27. juuni 2008. aasta resolutsiooniga nimetatud saarte kohta;
26. väljendab muret selle üle, et Türgi õigusraamistikuga ei suudeta piisaval määral tagada sõnavabadust ning teatavaid seadusi kuritarvitatakse jätkuvalt selle vabaduse piiramiseks; kutsub Türgi valitsust üles põhjalikult reformima õigusraamistikku, et tagada selle kooskõla Euroopa inimõiguste konventsiooni ja Euroopa Inimõiguste Kohtu pretsedendiõigusega; võtab teadmiseks, et pärast Türgi karistusseadustiku artikli 301 muutmist on esitatud tunduvalt vähem süüdistusi kui eelmistel aastatel; on siiski endiselt seisukohal, et artiklid 301 ja 318 tuleks tühistada;
27. väljendab muret ajakirjandusvabaduse jätkuva piiramise pärast, eelkõige seoses võrgustiku Ergenekon uurimise kajastamise ja pretsedenditu trahviga, mis määrati ühele meediakontsernile, samuti seoses veebisaitide pideva keelustamisega; rõhutab, et ajakirjandusvabadus on pluralistliku ühiskonna poliitilise kultuuri oluline tunnus; soovib, et seoses sellega, ning pidades ka silmas ajakirjanduse, äri ja poliitika vahelisi ebaterveid sidemeid, tuleks vastu võtta uus ajakirjandusseadus;
28. kutsub Türgi valitsust üles suurendama oma pingutusi nulltolerantsi poliitika rakendamisel

piinamise suhtes ning selle nimel, et rõhutada nende pingutuste siirust, peaks valitsus andma loa avaldada Euroopa Nõukogu piinamise tõkestamise komitee aruanne; nõuab tungivalt, et Türgi Suur Rahvuskogu ratifitseeriks ÜRO piinamisvastase konventsiooni fakultatiivprotokolli; samuti nõuab tungivalt, et valitsus üritaks vähendada karistamatust inimõiguste rikkumiste eest, eelkõige korrakaitsejõudude seas;

29. ergutab Türgi valitsust pöörama veelgi rohkem tähelepanu korruptsiooni likvideerimisele, suurendama erakondade ja valimiskampaaniate rahastamise läbipaistvust ning edendama halduse avatust kõigil tasanditel;
30. julgustab valitsust suurendama pingutusi seadusega tagatud soolise võrdsuslikkuse rakendamisel praktikas; on seisukohal, et eelkõige tuleks koostada naiste hariduse ja tööhõive strateegia, millega vähendataks naiste hõivatust varimajanduses; kutsub valitsust üles aitama kaasa kodanikuühiskonna organisatsioonide tegevusele, eeskätt naiste õiguste teadvustamise suurendamisel ning vägivalda ja aumõrvade ennetamisel; juhib tähelepanu sellele, et valitsus ja kohtusüsteem peavad tagama selle, et kõik naiste vastu suunatud vägivalda- ja diskrimineerimisjuhtumid jõuaksid nõuetekohaselt kohtu ette ning süüdlasi karistataks, ning et naised ja lapsed, keda ohustavad vägivald või aumõrvad, saaksid ametiasutustelt kaitset ja tuge; innustab Türgi valitsust alustama tõhusat teavituskampaaniat, et tõsta terves riigis teadlikkust naiste õigustest;
31. tunneb muret selle pärast, et seksuaalsest sättumusest tuleneva diskrimineerimise vastu puuduvad igasugused tagatised; kutsub Türgi Suurt Rahvuskogu üles võtma vastu uut seadust, millega keelustataks mis tahes alusel otsene ja kaudne diskrimineerimine ükskõik millises valdkonnas, ning kutsub Türgi valitsust üles teavitama üldsust rohkem üksikisikute inimõigustest ning diskrimineerimise vastu võitlemisest, et tagada diskrimineerivate sätete kõrvaldamine seadustest ning homofobia põhineva viha ja vägivalda nõuetekohane karistamine;
32. peab kahetsusväärseks, et ametiühingute õiguste tagamisel ei ole edu saavutatud, ning kutsub valitsust veel kord üles esitama kooskõlastatult tööturu osapooltega uut ettepanekut Türgi Suurele Rahvuskogule, et võtta viivitamatult vastu uus ametiühinguid käsitlev seadus, mis oleks kooskõlas Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni standarditega, k.a streikimisõiguse ja kollektiivlepingute sõlmimise õiguse kaitsega; väljendab muret hiljuti (2009. aasta novembri keskel) toimunud ligi 20 Türgi ametiühingute gelase aresteerimise pärast ja nõuab nende sotsiaalsete õiguste ranget austamist;

Suutlikkus täita liikmesusest tulenevaid kohustusi

33. taunib asjaolu, et juba neljandat aastat järjest ei ole Türgi jõudnud EÜ ja Türgi assotsiatsioonilepingu lisaprotokolli rakendamiseni; kutsub Türgi valitsust üles seda viivitamatult ja mittediskrimineerival viisil rakendada, ning tuletab meelde, et selle rakendamata jätmine võib edaspidi tõsiselt mõjutada läbirääkimiste kulgu;

Heanaaberlike suhete hoidmine

34. rõhutab veel kord Türgi üheselt mõistetavat kohustust säilitada heanaaberlikke suhteid, nagu see on sätestatud läbirääkimiste raamistikus; rõhutab Türgi kohustust toetada koos kõigi teiste osalistega pingutusi Küprose probleemi tervikliku lahenduse saavutamiseks

ning lahendada kõik piiritülid naaberriikidega, lähtudes vaidluste rahumeelse lahendamise põhimõttest kooskõlas ÜRO põhikirjaga;

35. kutsub Türgi valitsust üles aktiivselt toetama käimasolevaid läbirääkimisi ning aitama konkreetsete kokkulepetega kaasa Küprose küsimuse terviklikule lahendusele, mis põhineks kahest piirkonnast ja kahest kogukonnast koosneval föderatsioonil ja oleks kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide ja ELi aluspõhimõtetega; kutsub Türgit üles looma läbirääkimisteks sobivat õhkkonda, alustades kohe oma vägede väljaviimist Küprosel, tegeledes Türgi kodanike asunduste probleemiga saarel ning võimaldades Famagusta suletud piirkonna tagastamist selle seaduslikele elanikele kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 550(1984);
36. kutsub Türgi valitsust üles lõpetama nende tsiviilaluste takistamise, kes Küprose Vabariigile Vahemere idaosas naftat otsivad;
37. nõuab tungivalt, et Türgi austaks kõikide Küprose ümberasustatud, sealhulgas usuvähemustesse kuuluvate isikute õigusi, ning et neil lubataks vabalt kasutada oma usulisi õigusi; rõhutab, et katoliku maroniitide kogukonna puhul peaksid vabadused laienema kõigile neljale maroniitide külale;
38. väljendab heameelt teadmata kadunud isikutega tegeleva komisjoni taasaktiveerumise üle ning kutsub Türgit üles võtma asjakohaseid meetmeid selles humanitaarküsimuses;
39. tunnustab diplomaatilisi jõupingutusi suhete normaliseerimiseks Armeeniaga ning nõuab tungivalt, et Türgi valitsus avaks piiri Armeeniaga; kutsub Türgi Suurt Rahvuskogu ja Armeenia parlamenti viivitamata ja tingimusi seadmata ratifitseerima asjaomased protokollid, mis suurendaks piirkondlikku julgeolekut ja stabiilsust Lõuna-Kaukaasias;
40. nendib, et Türgi–Kreeka kahepoolsete suhete parandamisel on saavutatud tagasihoidlikku edu; kutsub Türgi Suurt Rahvuskogu üles tühistama *casus belli* ähvardust ning ootab, et Türgi valitsus lõpetaks Kreeka õhuruumi jätkuvad rikkumised;
41. väljendab heameelt Türgi järjest paranevate suhete üle Iraagiga ja Kurdistani piirkondliku valitsusega; rõhutab taas oma nõudmist Türgi valitsusele austada terrorismivastaseid operatsioone korraldades Iraagi territoriaalset terviklikkust, inimõigusi ja rahvusvahelist õigust ning tagada, et operatsioonides ei hukkuks tsiviilelanikke;

ELi–Türgi koostöö süvendamine

42. võtab teadmiseks, et alanud on läbirääkimised Türgi liitumiseks Euroopa Energiaühendusega; tunneb heameelt selle üle, et Türgi on alla kirjutanud Nabucco gaasijuhtme valitsustevahelisele kokkuleppele, mille rakendamine jääb üheks ELi kõige olulisemaks energiajulgeoleku prioriteediks, ja nõuab energiapeatüki avamist ühinemisläbirääkimistel; võtab samal ajal teadmiseks koostöö Türgi, Venemaa ja mõnede ELi liikmesriikide vahel South Streami projektis;
43. juhib tähelepanu Türgi olulisele rollile ebaseadusliku rände transiidi- ja sihtriigina; kutsub Türgi valitsust üles võtma kiireloomulisi meetmeid, et tagada migrantide ja varjupaigataotlejate kaitset ja vastuvõttu käsitlevate rahvusvaheliste õiguste järgimine;

võtab teadmiseks ELi–Türgi tagasivõttulepingu läbirääkimiste taasalustamise ja nõuab, et kuni lepingu sõlmimiseni täidaks Türgi täielikult liikmesriikidega sõlmitud kehtivaid kahepoolseid tagasivõttulepinguid; kutsub Türgi valitsust üles tõhustama koostööd ELiga rände juhtimise ning piiriülese kuritegevuse ja inimkaubandusega võitlemise alal; sellega seoses märgib ära Türgi jõupingutusi töökokkuleppe sõlmimiseks Frontexiga;

44. võtab teadmiseks Türgi järjest aktiivsemaks muutuva välispoliitika ning hindab Türgi pingutusi leida lahendusi mitmes kriisipiirkonnas; kutsub Türgi valitsust üles oma välispoliitikat ELiga rohkem kooskõlastama, eelkõige Iraani osas; tunnustab Türgi rolli ELi olulise partnerina ELi välispoliitiliste eesmärkide saavutamisel Musta mere piirkonnas, Kesk-Aasias ja Lähis-Idas laiemalt; kutsub komisjoni ja nõukogu üles kasutama paremini ära ELi ja Türgi tihedate suhete potentsiaali kõnealustes piirkondades;
45. tunnustab Türgit jätkuva osalemise eest Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitikas ning NATO operatsioonides; peab siiski kahetsusväärseks, et NATO ja ELi strateegiline koostöö, mis väljub „Berliin pluss” kokkulepete raamidest, on tõkestatud Türgi vastuseisu tõttu, millel on negatiivsed tagajärjed operatsioonides osalevate ELi töötajate kaitsele, ning nõuab tungivalt, et Türgi loobuks oma vastuseisust võimalikult kiiresti;
46. kutsub taas Türgi valitsust üles allkirjastama Rahvusvahelise Kriminaalkohtu statuuti ja esitama selle ratifitseerimiseks, mis suurendaks veelgi Türgi panust globaalsesse mitmepoolsesse süsteemi ja osalust selles süsteemis;
47. kutsub ELi välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrget esindajat üles analüüsima ELi ja Türgi välispoliitika koostoimet ning kasutama seda aktiivsemalt julgeoleku ja stabiilsuse tagamisel maailmas;
48. nõuab, et Türgi toimiks pragmaatiliselt ja teeks kõik endast oleneva, et tagada edu Küprose kreeka ja türki liidrite vahelistel läbirääkimistel, mis on nüüdseks jõudmas otsustavasse järku; märgib, et see on võib-olla viimane võimalus, leidmaks saare pikaajalisele lõhestatusele lahendust, mis põhineks kahest piirkonnast ja kahest kogukonnast koosneval uuel föderatsioonil, mis nõuab mõlema kogukonna toetust; tuletab Türgi valitsusele meelde Türgi vägede saarelt väljaviimise kohustust kui lahutamatu osa sellisest terviklikust lahendusest, mis peab hõlmama ka kokkuleppele jõudmist omandi-, valitsemis-, territoriaalsetes ja julgeolekuküsimustes ning ELi õigustiku täielikku kohaldamist kogu saarel;
49. on veendunud, et Küprose küsimuse lahendamine suurendab stabiilsust, heaolu ja julgeolekut Vahemere idaosas ning võimaldab kiiresti parandada suhteid ELi ja NATOga ning ühtlasi kõrvaldab takistused Türgi ühinemisprotsessilt Euroopa Liiduga; seepärast teeb ettepaneku, et Türgi liituks teiste toetajariikidega, Kreeka ja Ühendkuningriigiga, ning kinnitaks, et toetab iga kokkulepet Küprose taasühendamiseks, mille hr Christofias ja hr Talat suudavad saavutada ja mis pälvib ÜRO Julgeolekunõukogu heakskiidu;
50. võtab teadmiseks kontrollikoja eriaruande nr 16/2009, milles tuuakse välja rida puudusi Türgile ühinemiseelse abi andmise korralduses; märgib siiski, et kontrollikoja hinnangul on auditeeritud projektidega saavutatud soovitud tulemused, mis on kõigi eelduste kohaselt jätkusuutlikud; kutsub komisjoni üles ühinemiseelse rahastamisvahendi kaudu abi andes rakendama Euroopa Kontrollikoja aruande soovitusi, eelkõige seades

sihtmärkide ja seega ka projektide prioriteetidid kooskõlas ühinemiskriteeriumidega;
soovib, et komisjon algataks kogu ühinemiseelse abi programmi põhjaliku hindamise ning
annaks selle rakendamisest aru Euroopa Parlamendile;

◦

◦ ◦

51. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile,
Euroopa Nõukogu peasekretärile, Euroopa Inimõiguste Kohtu presidendile, liikmesriikide
valitsustele ja parlamentidele ning Türgi Vabariigi valitsusele ja parlamendile.